

Nová koncepce školení důstojníků generálního štábu na Velitelské akademii Spolkových ozbrojených sil

Autor článku Flotillenadmiral Viktor Toyka je zástupcem velitele Velitelské akademie Spolkových ozbrojených sil v Hamburku. Z textu, který byl zkrácen a upraven, byly vypuštěny údaje týkající se důstojníků admirálního štábu. Článek byl uveřejněn v č. 10/2005 Europäische Sicherheit.

V dohledné budoucnosti budou veškerá zasazení ozbrojených sil charakterizována společným zasazením všech druhů ozbrojených sil několika států, a to na pozadí stále se měnících politických rámcových podmínek a stále se přizpůsobujících vojenských možností. Odmítání tohoto poznatku by znamenalo zpochybňovat důvody, které jsou základem nového zaměření Severoatlantické aliance a Spolkových ozbrojených sil. Proto je správné, když také budoucí školení a výchova velitelského sboru respektuje tyto poznatky. V souladu s touto logikou Velitelská akademie Spolkových ozbrojených sil zavedla novou koncepci školení důstojníků generálního štábu se zřetelem k orientaci zasazení podle kritérií „společné zasazení druhů ozbrojených sil“ a „multinacionalita“.

Poslání Velitelské akademie

Posláním Velitelské akademie při školení a výchově velitelského sboru je vypěstovat hodnotově orientovanou způsobilost úsudku, rozhodování a jednání. Pochopení vývoje společenských hodnot a norem a jejich vzájemné souvislosti s bezpečnostně-politickými podmínkami, hluboké porozumění vlastnímu druhu ozbrojených sil a na tomto základě osvojení zásad společného zasazení druhů ozbrojených sil a vedení operací musejí vést studující důstojníky k tomu, aby dosáhli tohoto vzdělávacího a výchovného cíle.

Velitelská akademie není školou druhů ozbrojených sil, ani taktickou nebo operační školou se specifickým odborným zaměřením, která by do jisté míry odpovídala za školení o součinnosti mezi druhy ozbrojených sil. Vzdělává pro potřebu jednak druhů ozbrojených sil, jednak společného plnění úkolů ozbrojených sil ve smyslu schopnosti zasazení ozbrojených sil jako celku. Společné zasazení ozbrojených sil proto musí být krystalizačním bodem veškerých úvah o novém uspořádání, dalším rozvoji a optimalizaci jejího vyučování a také její struktury.

Lze to vysvětlit na příkladu vyučovacího oboru „velení a zasazení ozbrojených sil“: Školení ve vedení operací druhů ozbrojených sil je důležité a dokonce nezbytné, avšak na Velitelské akademii nemůže být konečným cílem. Musí přirozeně v přípravě k převzetí velitelské odpovědnosti v jeho druhu ozbrojených sil vyškolit znalce daného oboru. Kromě toho musí být školení o druhu ozbrojených sil koncipováno také se zřetelem k tomu, že osvojení znalostí o druhu ozbrojených sil je považováno za předpoklad pro školení v základech operačního velení ozbrojených sil. Tyto základy operačního velení zase vyjadřují výše uvedené charakteristiky budoucího zasazení ozbrojených sil: společné zasazení druhů ozbrojených sil a multinacionalita.

Cíl nové koncepce školení důstojníků generálního štábu

Nové zaměření ozbrojených sil, odvozené ze směrnic pro obrannou politiku, vysvětluje požadavky, které v minulém roce vedly k důkladné revizi dosavadního školení důstojníků generálního štábu. Měřítkem pro tuto revizi byly vedle respektování pravděpodobného spektra zasazení ozbrojených sil zvláště „společné zasazení druhů ozbrojených sil“ a „multinacionalita“. Přitom nebyla nutná zásadní přestavba školení důstojníků generálního štábu, nýbrž nutný byl rozsáhlý další rozvoj celkové koncepce školení a zavedení logicky správného průběhu školení.

Kromě toho, že do celkové koncepce byly vedle osvědčených prvků zařazeny jako požadavky nové vzdělávací obory, byly zároveň zrušeny zjištěné redundance a nedůležité prvky. Přitom bylo za cíl školení důstojníků generálního štábu stanoveno, aby byli schopni působit:

- ❑ na strategickém, operačním a taktickém stupni,
- ❑ v celém spektru úkolů ozbrojených sil,
- ❑ v národním a mezinárodním rámci,
- ❑ při respektování společenského vývoje, ekonomických možností, a to s přístupem orientovaným na veškeré ozbrojené síly,
- ❑ kriticky, uvážlivě, samostatně, odpovědně a odborně.

Absolvent školení důstojníků generálního štábu musí být schopen v míru i při nasazení projevat na základě spolehlivé schopnosti úsudku ve společenských a etických otázkách „action competence“, což znamená schopnost a ochotu jednat. Musí mu být cizí vlastnosti jako zajišťování zadních vrátek, úzkostlivé vyčkávání na rozhodnutí nebo na schválení vlastního zámyslu představenými. Důstojník generálního štábu musí být schopen rychle reagovat na náhlé změny, být schopen zařazení na místa pro důstojníky generálního štábu, včetně v mezinárodních orgánech. Tyto vlastnosti jsou vyjádřeny v koncepci vzdělávacích oborů.

Obsah, průběh a organizace školení důstojníků generálního štábu

Výše vysvětlený cíl školení zdůrazňuje dva základní prvky nového uspořádání školení důstojníků generálního štábu. Předně musí být vzdělávací úsilí zaměřeno na to, aby posluchačům poskytlo celkový pohled nejen na ozbrojené síly, nýbrž také na bezpečnostně- a společensko-politický vývoj související s jejich velením, zasazením a dalším rozvojem. Od důstojníka generálního štábu se požaduje, aby „viděl celek před jeho částmi“.

Za druhé, tyto souvislosti musejí ve školení nalézt svoje vyjádření ve vysoké míře konzistence v obsahu, průběhu a organizaci. To znamená, že nestačí vedle sebe a po sobě školit ve stanovených vzdělávacích oborech:

- ❑ stát, společnost a ozbrojené síly,
- ❑ možnosti a struktury ozbrojených sil,
- ❑ základní provoz Spolkových ozbrojených sil,
- ❑ velení a zasazení ozbrojených sil,
- ❑ individuální velitelská způsobilost.

Naopak, posluchačům se musejí ozřejmit souvislosti a vzájemné závislosti jednotlivých vzdělávacích oborů osnov a logické obsahové zřetelové všech 28 vzdělávacích předmětů.

Toto vzájemné propojení vzájemně souvisejících vzdělávacích oborů je nezbytné, aby: za prvé, bylo u posluchačů dosaženo porozumění přínosu jednotlivých druhů ozbrojených sil k oblastem úkolů a možností ozbrojených sil, a tím společnému porozumění ozbrojeným silám, a za druhé, aby bylo zajištěno důsledné sledování „červené nitě“ školení důstojníků generálního štábu.

Za třetí, toto propojení jednotlivých vzdělávacích oborů při důsledném sledování „červené nitě“ a současném zaměření školení na možnosti a zasazení ozbrojených sil umožňuje vyřadit duplicitu, a tak do učebního plánu zařadit nová vzdělávací témata.

Na základě pochopení, že je nutno posuzovat nejen možnosti jednotlivých druhů ozbrojených sil, ale že je také nutno sloučit všechny možnosti ozbrojených sil jako celku coby předpoklad pro úspěšná zasazení, mohla být skloubením dosud paralelně a decentralizovaně probíraných tematických celků získána volná místa pro novou a aktuální učební látku. Takto získaný vyučovací čas bude využit pro látku společnou ozbrojeným silám jako celku, nebo k vyučování specifickému pro druh ozbrojených sil (např. plánování a vedení operací nízké intenzity).

Shrnutí látky společné pro ozbrojené síly do vzdělávacího oboru „základní provoz ozbrojených sil“ umožnilo doplnit vyučování o druzích ozbrojených sil o aktuální obsahy, což odpovídá požadavku kvalitativního zdokonalení při soustředění na specifika druhů ozbrojených sil.

Např. u pozemního vojska stupeň velení brigáda (těžiště školení pozemního vojska v prvním školním roce) představuje zvláště pro stabilizační zasazení směrodatný a důležitý stupeň. Kromě toho kvalita i kvantita vyučování o druzích ozbrojených sil jsou hodnoceny podle názoru, že pouze odborník „svého“ druhu ozbrojených sil může účelně zvládnout plánování a velení společné operace pouze ve smyslu celku.

Nauka o druzích ozbrojených sil slouží i ve druhém školním roce také k dosažení srovnatelného výchozího bodu pro zahájení vyučování základů operačního velení ozbrojeným silám.

Předmět	Týdnů
Proces operačního plánování na stupni složky druhu ozbrojených sil	2
Vyučování o druzích ozbrojených sil:	
Zasazení v mnohonárodním rámci, stupeň sbor jako velitelství složky	4
Cvičení na stupni velitelství složky	2
Štábní cvičení: Společné cvičení druhů ozbrojených sil, taktický stupeň	2
Vyhodnocení zasazení	1
Velení a řízení	1
Vyučování o druzích ozbrojených sil	1
Včasné rozpoznávání krizí, prevence krizí intervence za krizí	3
Včasné rozpoznávání krizí, prevence krizí, intervence za krizí	3
Organizace velení:	
Politické rozhodování v národním a mnohonárodním rámci	2
Výcvik ve velení a řízení	1
Vojensko-politické rozhodovací procesy	1
Základy operačního velení	2
Cesta do hlavních měst států NATO a EU	2
Společné cvičení na stupni velitelství	4

Učební plán 3. semestru kurzu generálního štábu je ukázkou obsahu a časového sledu vyučování.

Kritérium společného zasazení ozbrojených sil je vyjádřeno nejen v obsahu a průběhu, nýbrž také v organizaci školení. Vedoucímu kurzu jsou podřízeni tři důstojníci generálního štábu pozemního vojska, dva důstojníci generálního štábu letectva a jeden důstojník admirálního štábu námořnictva, kteří působí jako docenti pozemní, letecké a námořní války a kromě toho jako vedoucí učebních skupin pozemního vojska, letectva a námořnictva.

Posluchači školení důstojníků generálního štábu jsou také důstojníci členských států NATO a EU. Vyvrcholením školení na operačním stupni je COMBINED JOINT EURO EXERCISE připravované ve spolupráci s akademii dalších států.

Velitelská akademie klade na budoucí důstojníky generálního štábu požadavky týkající se nejen odborného vědění, nýbrž také charakteru.

(nas)

Cílem sloučení tří vojenských vysokých škol bylo zefektivnit výuku a také ušetřit. Podařilo se toto zadání naplnit?

Začnu statistikou. Před integrací ve vojenském školství ve prospěch vzdělávacích aktivit působilo přibližně 2400 osob. Stanovené snížení mělo být v rozsahu 50 procent. Cílový stav k prvnímu září příštího roku by měl být 800 osob, což je až 67procentní snížení. Již samotná komparace těchto dvou údajů naznačuje, že proces efektivnosti byl nastolen, běží a reálně existuje. I když je to oblast, kde momentálně vedeme diskusi s představiteli rezortu. Pokud má Univerzita obrany naplnit ambice rezortu, potřebuje snížit rozsah stanovené redukce.

Takže napřed snížení a nyní opět navýšení...

Musíme vycházet ze skutečnosti, že kalkulované tabulkové počty byly definovány Centrem reformy ozbrojených sil na přelomu let 2000 a 2001. Samozřejmě akceptujeme, že to, co víme dnes, jsme nemohli vědět v době, kdy se počty koncipovaly. Jde zejména o dynamiku rozvoje potřeb rezortu, o integraci České republiky do evropského prostoru, o nové úkoly NATO, a také o aktivity, které vyplývají z bilaterálních a jiných jednání. Reprezentanti rezortu přicházejí s tím, že univerzita by měla participovat na některých aktivitách, ať již vzdělávacích, prezentačních nebo vědecko-výzkumných. Na základě těchto požadavků jsme zpracovali kalkulaci, na které jsem se osobně podílel. Abychom mohli garantovat univerzitní program v celém vzdělávacím spektru, abychom mohli garantovat požadovanou kvalitu, dosaženou akreditací a certifikací oborů, potřebujeme, aby na Univerzitě obrany zůstalo 979 osob a ne 800. Tato predikce vývoje byla náměstkyní ministra obrany pro personalistiku předložena do kolegia ministra obrany, které ji vzalo na vědomí s tím, že v příštím období je žádoucí provést analýzu výkonu a verifikaci předložené prognózy.

*Brig. gen. prof. Ing. Rudolf Urban, CSc.
Chceme být součástí evropského vzdělávacího prostoru
Czech Armed Forces Today 3/2005*